

Список використаної літератури:

1. Бажанов М.І., Сташис В.В., Тацій В.Я. Кримінальне право України: Особлива частина. – Харків, 2002.
2. Малиновский И.Б. Коррупция: проблемы уголовной ответственности государственных служащих: Учеб. пособие. – М., 1996.
3. Хашев В.Г. Дослідження родового об'єкта злочинів у сфері службової діяльності // Вісник Запорізь. юрид. ін-ту. – 2009. – № 2. – С. 155-163.
4. Скригонюк М.І. Криміналістика: Підруч. – К., 2005.

Надійшла до редакції 26.01.2012

БЕЗПАЛЬКО С.В., здобувач
(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 358 КК УКРАЇНИ

У статті детально проаналізовано суб'єкт злочину, передбаченого ст. 358 КК України (відповідальність за підроблення документів).

Ключові слова: документ, підроблення, суб'єкт підроблення.

В статье детально проанализирован субъект преступления, предусмотренного ст. 358 УК Украины (ответственность за подделку документов).

Ключевые слова: документ, подделка, субъект подделки.

In article the subject of a crime by whom it is provided responsibility for forging of documents is in details analysed.

Keywords: the document, a fake, the subject of a fake.

Відсутність в українській юридичній науці теоретичних розробок проблеми запобігання підробленню документів, печаток, штампів та бланків, їх збуту, використанню підроблених документів, відповідних рекомендацій для практики обмежує можливість правоохоронних органів у проведенні на належному рівні змістовної боротьби з цим злом. Окремі проблеми протидії такому злочину були в центрі уваги фахівців у галузі кримінального права та кримінології. Про це свідчать роботи вітчизняних та зарубіжних вчених М. Алієва, О. Бріліантова, О. Ватутіна, Д. Гончарова, А. Дагіте, А. Джафарова, О. Леві, Б. Пінхасова, Г. Поленова, В. Постнікова, Ю. Щігальова та ін. Однак у працях названих авторів питання суб'єктивних ознак аналізованих злочинів не розглядалися, розглядалися фрагментарно або стосувалися складу злочину, який на даний час зазнав значних змін.

Конструкція диспозицій окремих частин ст. 358 КК України така, що суб'єкт даного злочину різний: у частинах першій, третій та четвертій є загальним, а у частині другій – спеціальним.

Зупинимося більш детально на спеціальному суб'єкті злочину, передбаченого ст. 358 КК України. У частині другій цієї статті суб'єктом злочину може бути: а) працівник юридичної особи будь-якої форми власності, який не є службовою особою, б) приватний підприємець, в) аудитор, г) експерт, д) оцінювач, е) адвокат або є) інша особа, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Мета нашої статті – розглянути більш детально окремі з цих суб'єктів.

Підприємець – той, хто володіє промисловим, торговельним і т.ін. закладом; організатор вигідних справ, прибуткових операцій [1, с. 778].

В Україні підприємцем як господарюючим суб'єктом може бути: а) громадянин, який здійснює самостійну підприємницьку діяльність без створення юридичної особи («фізична особа»); б) юридична особа незалежно від форми власності, що займається діяльністю з виробництва, реалізації, придбання товарів (робіт, послуг); в) група юридичних або фізичних осіб, якщо одна або кілька з них має вирішальний вплив на їхню господарську діяльність (на підставі володіння акціями, права використання активів тощо).

Понять «приватний підприємець» чи «індивідуальний підприємець» у законодавстві України немає. Чинне законодавство України переважно тлумачить термін «підприємець» як фізичну особу, що здійснює підприємницьку діяльність, тобто ініціативну, систематичну, на

власний ризик діяльність з метою одержання прибутку, без створення юридичної особи, і зареєстрована як підприємець у встановленому законом порядку.

Повна офіційна назва особи, що здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи – «Суб'єкт підприємницької діяльності – фізична особа – [П. І. Б.]».

В Україні фізичні особи – підприємці можуть здійснювати підприємницьку діяльність користуючись загальною системою оподаткування або на єдиному податку. Особливістю ведення господарської діяльності без створення юридичної особи є істотно менша відповідальність порівняно з юридичною особою та дещо обмежені права. Однак фізичні особи – підприємці мають право на отримання Свідоцтва платника податку на додану вартість (за бажанням).

Фізичні особи – підприємці можуть винаймати на роботу як членів своєї родини, так і сторонніх осіб, оформлюючи це через відповідні інстанції (Фонд зайнятості, Пенсійний фонд, Податкова служба).

Найпростішою формою здійснення підприємницької діяльності є форма приватного підприємництва фізичними особами, тобто без створення підприємств чи інших юридичних осіб.

Як ми вже зазначали, спеціального нормативного акта, який встановлював би правовий статус громадянина-підприємця, на сьогодні не існує. Відповідні положення щодо права фізичної особи на зайняття підприємницькою діяльністю містяться у гл. 13 ГК України, гл. 5 ЦК України та у відповідних галузевих документах, що регулюють відповідний вид діяльності. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 19 жовтня 2000 р., яким у ст. 1 віднесла фізичних осіб – приватних підприємців до суб'єктів малого підприємництва.

Загальне визначення фізичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності міститься у підпункті 3.8.1 п. 3.8 ст. 3 Класифікації організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004, затв. наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 р. № 97, відповідно до якого підприємцем є фізична особа, яка є громадянином України, іноземним громадянином, особою без громадянства, що здійснює підприємницьку діяльність.

Аудитор тлумачиться словниками як фінансовий інспектор, контролер [1, с. 28].

Аудиторська діяльність в Україні регулюється Законом України «Про аудиторську діяльність» № 3125-ХІІ від 22 квітня 1993 р. [2].

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність» аудиторська діяльність – підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг.

Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення.

Аудитори (аудиторські фірми) можуть надавати інші аудиторські послуги, пов'язані з їх професійною діяльністю, зокрема, з ведення та відновлення бухгалтерського обліку, у формі консультацій з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності, експертизи і оцінки стану фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання. Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), визначається Аудиторською палатою України відповідно до стандартів аудиту.

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про аудиторську діяльність» аудитором може бути фізична особа, яка має сертифікат, що визначає її кваліфікаційну придатність на заняття аудиторською діяльністю на території України.

Аудитор має право займатися аудиторською діяльністю як фізична особа – підприємець або у складі аудиторської фірми з дотриманням вимог Закону України «Про аудиторську діяльність» та інших нормативно-правових актів.

Аудитор має право займатися аудиторською діяльністю як фізична особа – підприємець лише після включення його до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

Аудиторам забороняється безпосередньо займатися іншими видами підприємницької діяльності, що не виключає їх права отримувати дивіденди від акцій та доходи від інших корпоративних прав.

Аудитором не може бути особа, яка має судимість за корисливі злочини.

Інтелектуалізація життя суспільства нерозривно пов'язана з використанням спеціальних знань та підвищенням ролі носіїв таких знань – експертів. Усе більше видів людської діяльності не можуть обходитися без проведення експертизи – дослідження та вирішення певних питань, які потребують фахових знань у певній вузькій галузі та залучення до цього носіїв таких знань – експертів [7, с. 118].

Експерт (від латинського *expertus* – досвідчений) (рос. експерт, англ. expert, нім. Experte m, Sachverständiger m, Gutacher m) – фахівець, що робить експертизу [1, с. 257].

Основними показниками експертного потенціалу є такі: високий рівень інтелекту, значний досвід роботи, визнання колег, активна наукова діяльність, існування публікацій у престижних виданнях, престижна освіта, високий особистий статус.

Експертизу для вирішення складних чи спірних питань призначають у тих випадках, коли прагнуть отримати незалежну, кваліфіковану оцінку з боку особи, яка незацікавлена в конкретному рішенні, оцінку, вагомість якої базується не на службовому авторитеті, а на використанні наукових знань, виважених аргументів, обґрунтованих пропозицій.

Останнім часом сфера застосування експертизи істотно розширюється. Експерти залучаються не лише до вирішення судових справ (що традиційно), але й до проведення аудиту фінансової та господарської діяльності, оцінки вартості майна, визначення переможців різноманітних конкурсів. Врешті-решт, саме як експерт виступає і педагог, який оцінює знання учнів чи студентів, і спортивний арбітр, і медик при постановці діагнозу або визначенні ефективності тих чи інших методів лікування, використовуваних при цьому засобів [7, с. 118].

Слід зазначити, що поняття «експерт», «експертна діяльність» обмежені певними ознаками. На думку В.О. Навроцького, експерт – це особа, яка: 1) використовує свої спеціальні знання, набуті безвідносно до оцінюваного випадку (вона стала фахівцем у певній галузі, ще до проведення експертизи, залучається до її проведення саме тому, що її думка є авторитетною); 2) оцінює не певні обставини взагалі, а конкретний випадок, ситуацію (загальна ж оцінка ситуації становить собою не експертну, а чисто наукову діяльність); 3) дає висновок, висуває пропозиції, але не приймає рішення по суті справи (сфера експертної діяльності обмежена її допоміжним, дорадчим характером); 4) залучена до вирішення справи в установленому порядку (тому не можна вважати експертною оцінку тієї чи іншої справи в порядку власної ініціативи) [7, с. 118].

Оцінювач (оцінник) – той, хто оцінює кого-, що-небудь [1, с. 257].

Оцінювач – юридична чи фізична особа, яка має відповідну кваліфікацію та право (спеціальний дозвіл) на проведення робіт з оцінки. Відповідно до ст. 6 Закону України № 2658-III від 12 липня 2001 р. «Про оцінку майна майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» оцінювачами можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які склали кваліфікаційний іспит та одержали кваліфікаційне свідоцтво оцінювача відповідно до вимог вищезгаданого закону. Оцінювачем не може бути особа, яка має непогашену судимість за корисливі злочини.

Права, обов'язки та відповідальність оцінювачів встановлюються Законом України № 2658-III від 12 липня 2001 року «Про оцінку майна майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» та іншими законами [3].

Оцінка майна, майнових прав – це процес визначення їх вартості на дату оцінки за процедурою, встановленою нормативно-правовими актами, і є результатом практичної діяльності суб'єкта оціночної діяльності [3].

Професійна оціночна діяльність – діяльність оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності, визнаних такими відповідно до положень вищезгаданого закону, яка полягає в організаційному, методичному та практичному забезпеченні проведення оцінки майна, розгляді та підготовці висновків щодо вартості майна.

Оціночна діяльність може здійснюватися у таких формах: а) практична діяльність з оці-

нки майна, яка полягає у практичному виконанні оцінки майна та всіх процедур, пов'язаних з нею, відповідно до вимог, встановлених нормативно-правовими актами з оцінки майна; б) консультаційна діяльність, яка полягає в наданні консультацій з оцінки майна суб'єктам оціночної діяльності, замовникам оцінки та (або) іншим особам в усній або письмовій формі; в) рецензування звіту про оцінку майна (акта оцінки майна), яке полягає в їх критичному розгляді та наданні висновків щодо їх повноти, правильності виконання та відповідності застосованих процедур оцінки майна вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, в порядку, визначеному вищезгаданим законом та нормативно-правовими актами з оцінки майна; г) методичне забезпечення оцінки майна, яке полягає в розробленні методичних документів з оцінки майна та наданні роз'яснень щодо їх застосування; д) навчальна діяльність оцінювачів, яка полягає в участі у навчальному процесі з професійної підготовки оцінювачів [3].

Діяльність судових експертів, пов'язана з оцінкою майна, здійснюється на умовах і в порядку, передбаченому Законом України «Про судову експертизу», з урахуванням особливостей, визначених Законом України № 2658-III від 12 липня 2001 р.у «Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні» щодо методичного регулювання оцінки цього майна [3].

Адвокат, або правник (лат. *advocatus*, той хто допомагає, особливо на суді) – юрист, що захищає обвинуваченого або веде якусь справу у суді, а також дає поради з правових питань [1, с. 257].

Адвокатура України є добровільним професійним громадським об'єднанням, покликаним згідно з Конституцією України сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, подавати їм іншу юридичну допомогу [4].

Адвокатом може бути особа, яка має вищу юридичну освіту, підтверджену дипломом України або відповідно до міжнародних договорів України дипломом іншої країни, стаж роботи у галузі права не менше двох років, володіє державною мовою, склала кваліфікаційні іспити, одержала в Україні свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та прийняла Присягу адвоката України [4].

Адвокат не може працювати в суді, прокуратурі, нотаріаті, органах внутрішніх справ, служби безпеки, державного управління. Адвокатом не може бути особа, яка має судимість [4].

Діяльність адвокатури регулюється Конституцією України, Законом України № 2887-XII від 19 грудня 1992 р. «Про адвокатуру», іншими законодавчими актами України і статутами адвокатських об'єднань [4].

Проаналізуємо тепер професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг.

Професійна діяльність – діяльність людини за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків (робіт), які виконує фахівець [13].

Публічні послуги – це всі послуги, що надаються публічним (державним та самоврядним) сектором або іншими суб'єктами за рахунок публічних коштів. За ознаками суб'єкта, котрий надає публічні послуги, розрізняють три види послуг.

Державні послуги – це послуги, що надаються органами державної влади (насамперед, виконавчої) та державними підприємствами, установами й організаціями. До числа державних послуг належать також послуги, які надаються недержавними організаціями в порядку виконання делегованих повноважень тощо. У цьому випадку на перше місце для визначення природи послуги ставиться не безпосередній суб'єкт її надання, а суб'єкт, який несе за це відповідальність, та джерело фінансування надання даного виду послуг, тобто вид бюджету.

Муніципальні (комунальні) послуги – це послуги, що надаються органами місцевого самоврядування, комунальними підприємствами, установами й організаціями.

Державні та муніципальні послуги, разом узяті, складають сферу публічних послуг.

Інколи виокремлюють ще адміністративні послуги.

Адміністративні послуги – це публічні послуги, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування (адміністративними органами) і надання яких пов'язане з реалізацією владних повноважень. Прикметник «адміністративні» вказує на суб'єкта, який надає такі послуги, – на адміністрацію (адміністративні органи) та владну (адміністративну) природу діяльності з їх надання.

Кожна адміністративна послуга повинна мати такі ознаки : 1) надання за заявою особи;

2) надання заради забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи; 3) надання адміністративними органами (насамперед органами виконавчої влади та місцевого самоврядування) й обов'язково шляхом реалізації владних повноважень (адже адміністративний орган володіє «монополією» на надання конкретної адміністративної послуги); 4) право на отримання особою конкретної адміністративної послуги та відповідні повноваження адміністративного органу мають бути безпосередньо передбачені законом; 5) результатом адміністративної послуги в процедурному значенні є адміністративний акт (рішення або дія адміністративного органу, якими задовольняється клопотання особи); такий адміністративний акт має конкретного адресата – споживача адміністративної послуги, тобто особу, яка звернулася за даною послугою.

Отже, адміністративна послуга – це публічно-владна діяльність адміністративного органу, спрямована на забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи і здійснювана за її заявою.

Концепція адміністративної реформи в Україні 1998 р. не дала визначення державних чи управлінських послуг, а тільки звернула увагу на необхідність поліпшення їх надання. А тому в подальшому в різних нормативних актах зустрічаємо використання таких термінів, як «адміністративні послуги», «соціальні послуги», «державні послуги», «муніципальні послуги», «управлінські послуги». І головне, що ці терміни в різних нормативно-правових актах ніяк не співвідносяться між собою. Нормативним актом, в якому намагалися створити систему публічних послуг, стала Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. № 90-р. У цьому документі публічними послугами визнаються усі послуги, що надаються органами влади, а також підприємствами і організаціями, які перебувають в їх управлінні, але водночас сутність і значення цих послуг для суспільства не розкриваються.

Науковці намагаються закріпити в правовому акті, що публічні послуги – це діяльність або її результат, спрямовані на досягнення суспільної користі та реалізацію прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб. Серед ознак цих послуг визначають такі: забезпечують діяльність загальносуспільного спрямування, мають необмежене коло суб'єктів, що користуються цими послугами, задовольняють суспільні потреби [15, с. 53].

Згідно з Концепцією розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади до публічних послуг належать державні й муніципальні (такий поділ здійснений залежно від суб'єктів надання послуги – державні органи і державні установи, підприємства й органи місцевого самоврядування та комунальні установи і підприємства), а важливою їх складовою є адміністративні послуги. Останніми вважають результат здійснення владних повноважень уповноваженим суб'єктом, що, відповідно до закону, забезпечує юридичне оформлення умов реалізації фізичними та юридичними особами прав, свобод і законних інтересів за їх заявою (видача дозволів (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрації тощо) [12]. Схоже визначення послуг міститься і в наказах Міністерства економіки України № 219 від 12 липня 2007 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів надання адміністративних послуг» [10] та № 329 від 28 вересня 2007 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо визначення собівартості платних адміністративних послуг» [9]. Головне управління державної служби України в Методиці підготовки інформації про державні послуги розглядає «державні послуги» як консолідуєчий термін, що об'єднує поняття «управлінська» (зміст функціональної діяльності державного органу стосовно вироблення і реалізації державної політики з регулювання певного сектору економіки чи соціального життя) і «адміністративна» (дія виконавчого механізму державного органу чи його апарату із забезпечення інтересів і свобод фізичних та юридичних осіб) послуга [6].

Постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2009 р. «Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг» затверджено Тимчасовий порядок надання державних, у тому числі адміністративних, послуг. У цьому документі зазначається, що адміністративна послуга – це державна послуга, яка надається органами виконавчої влади, державними підприємствами, установами та організаціями в порядку виконання ними делегованих державою, згідно з нормативно-правовими актами, повноважень. Органи виконавчої влади, як указується у цій постанові, можуть делегувати повноваження з надання адміністрати-

вних послуг лише бюджетним установам на підставі нормативно-правових актів [11]. Таким чином, вищевказаний нормативно-правовий акт виключив можливість надання органами місцевого самоврядування адміністративних послуг, а діяльність з видачі дозволів на розміщення об'єктів торгівлі, прийняття в експлуатацію будівель, видачі ордерів на житлові приміщення і багато інших послуг органів місцевого самоврядування, які відповідають ознакам адміністративної послуги, перестали вважатися такими. А тому цей нормативний акт усі минулі напрацювання, окреслені і в Концепції, і в Методичних рекомендаціях щодо надання послуг органами місцевого самоврядування, значно звужив (обмежив).

Отже, на сьогодні правове регулювання надання публічних послуг не набуло законодавчого закріплення, а прийняті підзаконні нормативні акти лише визначили напрям подальшого розвитку системи публічних послуг. Виникла реальна необхідність законодавчого закріплення регулювання не тільки адміністративних, але й узагалі публічних послуг. Останнє стане можливим завдяки прийняттю Адміністративно-процедурного кодексу, а також законів про публічні послуги, про муніципальні послуги, про стандарти надання публічних послуг в Україні.

Як ми бачимо з вищевказаного аналізу, суб'єктами злочину, передбаченого ч. 2 ст. 358 КК України, можуть бути: громадянин-підприємець, приватний нотаріус, аудитор, незалежний оцінювач, адвокат, експерт та інші особи, які здійснюють незалежну професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, і які мають право видавати чи посвідчувати документи. Таких осіб ще відносять до категорії, яку називають «самозайняті особи». Зупинимось на тлумаченні цього терміна більш детально.

Термін «самозайняті особи» був поширеним до реформування податкового законодавства України. Під ним розуміли особу, яка визначалася такою Законом України від 22 травня 2003 р. № 889-IV «Про податок з доходів фізичних осіб» (на даний час закон втратив чинність): платника податків – фізичну особу, який є суб'єктом підприємницької діяльності або здійснює незалежну професійну діяльність та не є найманою особою у межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності. Незалежною професійною діяльністю була, згідно з п. 1.9 ст. 1 Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб», діяльність, що полягала в участі фізичних осіб у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, так само як діяльності лікарів (у тому числі стоматологів, зубних техніків), адвокатів, приватних нотаріусів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів та помічників зазначених осіб або осіб, зайнятих релігійною (місіонерською) діяльністю, іншої подібної діяльності, за умови якщо такі особи не є найманими працівниками [5].

У чинному законодавстві України самозайнята особа – термін, який використовується для позначення платника податку з доходів фізичних осіб, у тому числі єдиного або фіксованого податку. Визначення терміна дається у ст. 14 Податкового кодексу України. Відповідно до п. 14.1.226 ст. 14 цього Кодексу «Самозайнята особа – платник податку, який є фізичною особою – підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником у межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності» [8].

Самозайнята особа прирівнюється до найманої особи з відповідним оподаткуванням отриманих нею доходів як заробітної плати, якщо умови такого цивільно-правового договору передбачають надання таких послуг (робіт) протягом більше ніж одного календарного місяця за податковий рік.

З економічної точки зору самозайнятість (в англійській мові економічній науці – «Self-employment») – одна з форм трудової зайнятості, що передбачає самостійну організацію власної трудової діяльності, самостійне розпорядження вигодами від цієї діяльності та несення всіх пов'язаних із нею ризиків [14].

Виходячи з цього, зазначені у ст. 358 КК України особи: громадянин-підприємець, приватний нотаріус, аудитор, приватний підприємець, експерт та ін., – є, по суті, самозайнятими особами. Тому, можливо, доцільно було б у ч. 1 та 2 зазначеної статті замість так і не завершеного переліку осіб використати термін «самозайнята особа», ознаки якої чітко визначаються у ст. 14 Податкового кодексу України.

Врахування в майбутньому пропозицій, викладених у нашому дослідженні, допоможе покращити ст. 358 КК України, зміст та конструкція якої, незважаючи на нещодавні значні зміни, є не беззаперечними.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол.ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь, 2002.
2. Про аудиторську діяльність: Закон України № 3125-XII від 22 квітня 1993 р. // ВВР. – 1993. – № 23. – Ст. 243.
3. Про оцінку майна, майнових прав і професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України № 2658-III від 12 липня 2001 р. // ВВР. – 2001. – № 47. – Ст. 251.
4. Про адвокатуру: Закон України № 2887-XII від 19 грудня 1992 р. // ВВР. – 1993. – № 9. – Ст. 62.
5. Про податок з доходів фізичних осіб: Закон України від 22 травня 2003 р. № 889-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=889-15>.
6. Методика підготовки інформації про державні послуги / Головне управління державної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.guds.gov.ua.
7. Навроцький В. О. Кримінально-правова оцінка експертної діяльності в Україні // Вісник Запорізького державного університету. – 2003. – № 1. – С. 118-122.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // ВВР. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо визначення собівартості платних адміністративних послуг: Наказ Міністерства економіки України № 329 від 28 верес. 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів надання адміністративних послуг: Наказ Міністерства економіки України № 219 від 12 лип. 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
11. Про заходи щодо упорядкування державних, у тому числі адміністративних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України № 737 від 17 лип. 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
12. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 90-р від 15 лют. 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
13. Професійна діяльність // Вікіпедія: Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
14. Самозайнята особа // Вікіпедія: Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
15. Хожило І., Серьогін С. Адміністративні та соціальні послуги органів державної влади в Україні: нормативно-правове забезпечення // Вісн. держ. служби України. – 2008. – № 4. – С. 50-55.

Надійшла до редакції 10.01.2012

КУБРАК Р.М., здобувач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.8

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ В МЕЖАХ УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ, ЯКІ МАЮТЬ ПСИХІЧНІ ВІДХИЛЕННЯ

Розглянуто проблемні питання та особливості організації соціально-виховної роботи із засудженими з психічними відхиленнями, які відбувають покарання у виправних колоніях.

Ключові слова: психічні відхилення, установи виконання покарань, дисциплінарні заходи стягнення, заходи заохочення, суспільно корисні зв'язки, соціально-виховна робота, виправлення, ресоціалізація.

Рассматриваются проблемные вопросы организации социально-воспитательной работы с осужденными к лишению свободы лицами с психическими отклонениями, которые отбывают наказание в исправительных колониях.

Ключевые слова: психические отклонения, учреждения исполнения наказаний, дисциплинарные меры взыскания, меры поощрения, общественно полезные связи, социально-воспитательная работа, исправление, ресоциализация.

This article discusses the problematic issues of organization of social and educational activi-

